

1R D'ESO · FCR · UNITAT 6

Fraus, apostes i publicitat

Bitllets falsos, fraus a internet, apostes, compres impulsives i publicitat

6

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

Reconéixer un bitllet fals i entendre per què les criptomonedes no són una forma segura de guanyar diners.

Detectar els senyals d'un missatge fals i saber què fer si has caigut.

Explicar per què els menors no poden apostar i quins riscos tenen les apostes i les caixes de botí d'alguns videojocs.

Frenar una compra impulsiva amb la regla de les 24 hores.

Distingir un anunci d'una opinió i comprovar si una font és de fiar.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És abril a 1r B de l'IES Ribera Norte. Martina espera unes sabatilles d'handbol i li arriba un missatge al mòbil: «El teu enviament està retingut, paga 1,99 € ací». Quasi paga. Iker, que ha sentit la conversa, guarda silenci, perquè du mesos gastant diners en un videojoc. Inés Varela escriu a la pissarra una pregunta: eixe missatge, eixa oferta o eixe joc són de fiar? Eixe dia la classe aprendrà a frenar abans de pagar, de polsar un enllaç o de creure's una oferta, i a demanar ajuda sense vergonya quan alguna cosa ix malament. Ningú no està lliure de caure, però tots podem aprendre a frenar a temps.

❓ Has rebut alguna vegada un missatge estrany que et demanava pagar o polsar un enllaç? Què vas fer?

❓ Sabries dir si un bitllet és fals? En què et fixaries?

❓ En un videojoc pots comprar «caixes» amb premis sorpresa. Et pareix un joc, una compra o una cosa pareguda a una aposta?

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **6.1** Bitllets falsos i criptomonedes
- **6.2** Fraus a internet
- **6.3** Les apostes i els seus perills
- **6.4** Compres compulsives
- **6.5** Publicitat, xarxes i influencers

Toca, mira, gira

1

Tocar

Paper ferm i amb relleus.

2

Mirar

Marca d'aigua i fil a contrallum.

3

Girar

La banda o el número canvien.

CLAU

Si creus que és fals, **no el passes**: avisa una persona adulta.

Fraus amb nom propi

Phishing
Arriba per correu.

Smishing
Arriba per SMS.

Vishing
Arriba per telefonada.

CLAU

Tots suplanten algú: un banc, una empresa o un conegut.

Les cinc senyals

SENYAL	EXEMPLE
Urgència	«Hui o perds l'enviament»
Enllaç estrany	Quasi s'assembla al vertader
Demanen claus	Codis o dades de la teua targeta
Import xicotet	«Paga 1,99 €»
Missatge genèric	No diu el teu nom ni la comanda

CLAU

Regla segura: **comprova per un altre camí**. Entra tu a la web o telefona al telèfon oficial.

El missatge del paquet

Martina

Un SMS diu «El teu enviament està retingut. Paga 1,99 € en este enllaç». Demanen les dades de la targeta.

1. **Senyals.** Urgència, enllaç, import xicotet i missatge genèric.
2. **Pèrdua.** 1,99 + 3 × 49,99 = 151,96 €.
3. **Què fer.** Bloquejar la targeta i avisar el banc.

✔️ **L'import xicotet era l'ham. I si caus, demana ajuda: el 017 és gratuït.**

Despesa en caixes de 2,99 €

Despesa acumulada segons les setmanes comprant una caixa.

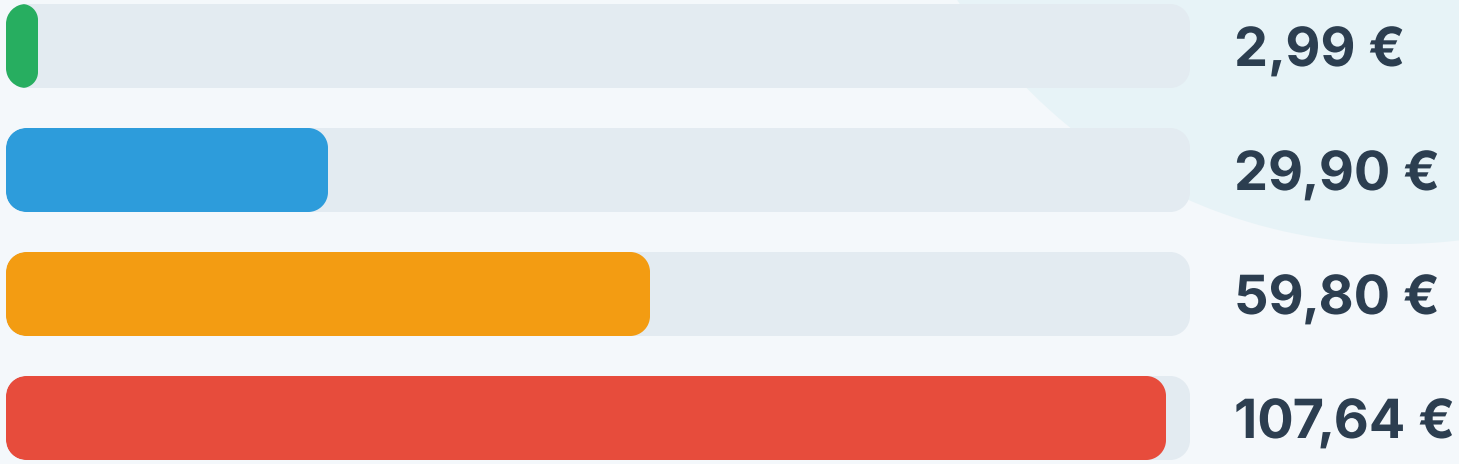

Dades fictícies del llibre. Probabilitat anunciada: 1 %.

CLAU

Quasi 4 pagues de 25 € i només unes **30 de cada 100** persones ho aconseguixen.

La regla de les 24 hores

1

Apunta-ho

Què vols i quant costa.

→

2

Espera un dia

Sense comprar.

→

3

Decidix

El vols encara? Cap en la teua paga?

CLAU

Si ja no t'importa, **has estalviat** els diners.

Contrasta una font

1. **Qui ho diu?**
   Busca el nom.
2. **Quan?**
   Mira la data.
3. **Amb quines proves?**
   Que es puguen comprovar.
4. **Què guanya?**
   Hi ha publicitat darrere?

CLAU

Si no saps respondre a les quatre, **busca una altra font**.

🙋 PREGUNTA PARA LA CLASE

Compres 10 caixes d'un videojoc de 2,99 € cadascuna. Quant gastes i t'assegura l'objecte rar?

A 29,90 € i sí que l'assegura

B 29,90 € i no l'assegura

C 2,99 € i no l'assegura

✔️ 10 × 2,99 = 29,90 €. Amb un 1 % per caixa, unes 90 de cada 100 persones no ho aconseguixen.

REPÀS

Idees clau

- **Bitllets i criptomonedes.** Toca, mira, gira, bitllet fals: no el passes, cripto: no és diner de curs legal, guany alt i segur = alarma.
- **Apostes.** Prohibides als menors, riscos i addicció, caixes de botí, una pèrdua xicoteta també suma.
- **Publicitat i influencers.** Publicitat enganyosa i subliminal, publicitat que ha de dir que ho és, prova social, qui paga l'anunci.
- **Fraus a internet.** Phishing, smishing, vishing, skimming, cinc senyals, comprovar per un altre camí, bloquejar, avisar, denunciar i línia 017.
- **Compres compulsives.** Compra impulsiva i compulsiva, senyals de compra sense pensar, regla de les 24 hores, perfil comprador.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Has vist alguna vegada un missatge que pareixia d'un banc o d'una empresa de paquets? Quines senyals tenia?

2 Pensa en un videojoc amb caixes o premis sorpresa. Quin límit setmanal posaries i a qui ho contaries?

3 Tria un anunci o un vídeo (sense dir el nom) i respon a les quatre preguntes de la font.

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**